

**POLSKO-UKRAIŃSKI
ROCZNIK
UKRAIŃSKO-POLSKI**

**KSZTAŁCENIE ZAWODOWE:
PEDAGOGIKA I PSYCHOLOGIA**

pod redakcją

**Tadeusza Lewowickiego
Jolanty Wilsz**

**Iwana Ziaziuna
Nelli Nyczkało**

XII

**Częstochowa – Kijów
2010**

Recenzenci

Tadeusz LEWOWICKI, Jolanta WILSZ,
Semen GONCZARENKO, Walentyn RYBAŁKA

Rada Naukowa

Tadeusz LEWOWICKI, Iwan ZIAZIUN

Komitet Redakcyjny

Nella NYCZKAŁO, Jolanta WILSZ, Lidia CHOMICZ, Czesław NOSAL,
Jan STRELAU, Georgij BAŁŁ, Henryk BEDNARSKI, Olena SEMENOG,
Eduard POMYTKIN, Przemysław LASOTA

Sekretarz Redakcji

Urszula NOWACKA

Tłumaczenia

Georgij BAŁŁ
Jolanta WILSZ

Korektorzy

Dariusz JAWORSKI
Ałła PYŁYNSKA

Redakcja techniczna

Piotr GOSPODAREK
Olga GRYSZCZENKO

Projekt okładki

Sławomir SADOWSKI

© Copyright by Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie
Częstochowa 2010

ISBN 978-83-7455-172-4

Wydawnictwo Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie
42-200 Częstochowa, ul. Waszyngtona 4/8,
tel. (0-34) 378-43-29, fax (0-34) 378-43-19.
www.ajd.czyst.pl
e-mail: wydawnictwo@ajd.czyst.pl

**ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ
ЩОРІЧНИК
УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКИЙ**

**ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА:
ПЕДАГОГІКА І ПСИХОЛОГІЯ**

за редакцією

**Тадеуша Левовицького
Іоланти Вільш**

**Івана Зязюна
Неллі Ничкало**

XII

**Ченстохова – Київ
2010**

Рецензенти

Тадеуш ЛЕВОВИЦЬКИЙ, Іоланта ВІЛЬШ,
Семен ГОНЧАРЕНКО, Валентин РИБАЛКА

Наукова рада

Тадеуш ЛЕВОВИЦЬКИЙ, Іван ЗЯЗЮН

Редакційна колегія

Нелля НИЧКАЛО, Іоланта ВІЛЬШ, Лідія ХОМИЧ, Чеслав НОСАЛЬ,
Ян СТРЕЛЯУ, Георгій БАЛЛ, Генрик БЕДНАРСЬКИЙ, Олена СЕМЕНОГ,
Едуард ПОМИТКІН, Пшемислав ЛЯСОТА

Секретар редакції

Уршуля НОВАЦЬКА

Переклад

Георгій БАЛЛ
Іоланта ВІЛЬШ

Коректори

Дарюш ІАВОРСЬКИЙ
Алла ПИЛИНСЬКА

Технічна редакція

Піотр ГОСПОДАРЕК
Ольга ГРИЩЕНКО

Проект обкладинки

Славомир САДОВСЬКИЙ

©Copyright by Академія ім. Яна Длугоша у Ченстохові
Ченстохова 2010

ISBN 978-83-7455-172-4

Видавництво Академії ім. Яна Длугоша у Ченстохові,
42-200 м. Ченстохова, вул. Вашингтона 4/8,
тел. (0-34) 378-43-29; факс (0-34) 378-43-19
www.ajd.czest.pl
e-mail: wydawnictwo@ajd.czest.pl

SPIS TREŚCI

CZĘŚĆ I

PRZEMIANY CYWILIZACYJNE I RYNEK PRACY A EDUKACJA

WASYL KREMIEŃ	
Edukacja w kontekście współczesnych zmian społeczno-kulturowych	15
NELLA NYCZKAŁO	
Rynek pracy i migracja zarobkowa: aspekt interdyscyplinarny	23
ADAM ROSÓŁ	
Przygotowanie do pracy zawodowej na studiach licencjackich w Polsce	35
GERTRUDA WIECZOREK	
Zapotrzebowanie rynku pracy a wybór zawodu	49
WOJCIECH WALAT	
Wybrane aspekty przemian edukacji zachodzących pod wpływem rozwoju (upowszechniania) technologii informacyjnych	67
HANNA DUTKA	
Współczesne tendencje kształcenia zawodowego przyszłych ekonomistów w szkołach wyższych	83
ALEKSANDRA DUBASENIUK, NATALIA JAKSA	
Problemy wielokulturowego kształcenia studentów w zagranicznej nauce i praktyce pedagogicznej	91

CZĘŚĆ II

FILOZOFICZNE, AKSJOLOGICZNE, PEDAGOGICZNE I PSYCHOLOGICZNE KONTEKSTY EDUKACJI

IWAN ZIAZIUN	
Kryzys wartości – katastrofa społeczeństwa i państwa	101
SEMEN GONCZARENKO	
Podstawowe i stosowane badania pedagogiczne	113
BEATA GOFRON	
Od postmoderny do refleksyjnej (drugiej, innej) moderny	125
LIDIA CHOMICZ	
Podstawowe wartości w treściach nauczania i wychowania przyszłych pedagogów	139
GALINA ŁAKTIONOWA	
Wpływ wartości rodzinnych na kształtowanie osobowości	147
OLENA IGNATOWICZ	
Innowacyjna kultura osobowości jako kategoria psychologiczna	155
MONIKA SULIK	
O uczeniu się z życia, czyli biograficzne motywy podejmowania edukacji	163

OLENA OTYCZ	
Aksjosfera pedagogiki humanistycznej	173
NATALIA AWSZENIUK	
Europejskie zdobycze i perspektywy internacjonalizacji wyższej edukacji pedagogicznej	181
CZĘŚĆ III	
EDUKACJA USTAWICZNA DOROSŁYCH	
STEFAN M. KWIATKOWSKI, IRENEUSZ WOŹNIAK	
Polskie deskryptory poziomów kwalifikacji zawodowych w uczeniu się przez całe życie	193
LARYSA ŁUKIANOWA	
Kształcenie dorosłych jako socjokulturalna instytucja	207
OLENA OGIEŃKO	
Nowoczesne trendy polityki europejskiej w dziedzinie edukacji dorosłych	215
NATALIA BIDIUK	
Organizacyjne i pedagogiczne warunki udziału w szkoleniach personelu amerykańskiego systemu edukacji dorosłych	223
TOMASZ PRAUZNER	
Nowoczesne pomoce multimedialne w nauczaniu ustawicznym	231
CZĘŚĆ IV	
DZIAŁALNOŚĆ ZAWODOWA – KOMPETENCJE ZATRUDNIONYCH	
WALENTYNA RADKIEWICZ	
Rozwój energooszczędnych kompetencji pracowników przedsiębiorstw produkcyjnych	243
ZBIGNIEW KRAMEK, HENRYK BEDNARCZYK	
Ramy kwalifikacji jako wyznacznik efektów uczenia się	251
LIDIA WŁODARSKA-ZOŁA	
Wymagania stawiane nowoczesnym menedżerom	263
URSZULA NOWACKA	
Problemy z zarządzaniem własnością intelektualną na uczelni	275
JOLANTA WILSZ	
Komunikowanie się uczestników procesu pracy ze względu na rodzaj występującego między nimi sprzężenia zwrotnego	285
CZĘŚĆ V	
NAUCZYCIEL OŚWIATY ZAWODOWEJ	
RYSZARD PARZĘCKI	
Kompetencje zawodowe nauczycieli warunkiem skutecznych przemian w edukacji ..	299

STANISŁAWA DANUTA FREJMAN	
Nauczyciele szkół ponadgimnazjalnych o motywowaniu uczniów na zajęciach edukacyjnych z przedmiotu <i>podstawy przedsiębiorczości</i>	311
SWIŁANA SYSOJEWA	
Elementy zawodowo-pedagogicznej edukacji nauczyciela szkoły wyższej	321
WIACZEŚŁAW BORYSOW, IANA BOBYLIEWA	
Problemy przygotowania przyszłych nauczycieli twórczego nauczania w spuściznie pedagogicznej D. Tchorzewskiego	329
BEATA PITUŁA	
O kształceniu nauczycieli raz jeszcze	339
TATIANA IWANOWA	
Przywództwo jako czynnik kultury zawodowej współczesnego nauczyciela ..	347
OLGA FIEDIJ	
Wykorzystanie terapii estetycznej w kształcenia zawodowym nauczyciela	355
CZĘŚĆ VI	
SZKICE DO DZIEJÓW OŚWIATY	
KAZIMIERZ RĘDZIŃSKI	
Kształcenie i doskonalenie nauczycieli ukraińskich na uchodźstwie wojennym w Austrii i Czechach (1914–1918)	365
OLEKSANDR ŁAWRINIENKO	
Wpływ katolickiego zakonu jezuitów na rozwój umiejętności pedagogicznych w Szkole Bractwa we Lwowie XVI–XVII wieku	379
MIROŚŁAW ŁAPOT	
Kształcenie zawodowe sierot żydowskich we Lwowie w okresie międzywojennym	387
IGOR KAŃKOWSKI	
Planowania edukacji w historii pedagogiki	399

ЗМІСТ

Частина I

ЦИВІЛІЗАЦІЙНІ ЗМІНИ, РИНОК ПРАЦІ І ОСВІТА

ВАСИЛЬ КРЕМЕНЬ	
Освіта в контексті сучасних соціокультурних змін	15
НЕЛЛЯ НИЧКАЛО	
Ринки праці і трудова міграція: міждисциплінарний аспект	23
АДАМ РОСУЛ	
Підготовка до професійної праці на рівні бакалаврату в Польщі	35
ГЕРТРУДА ВЕЧОРЕК	
Запити ринку праці та вибір професії	49
ВОЙЦЕХ ВАЛЯТ	
Деякі аспекти змін в освіті під впливом розвитку і впровадження інформаційних технологій	67
ГАННА ДУТКА	
Сучасні тенденції професійної підготовки майбутніх економістів у вищій школі	83
ОЛЕКСАНДРА ДУБАСЕНЮК, НАТАЛІЯ ЯКСА	
Проблема полікультурної підготовки студентів у зарубіжній педагогічній науці і практиці	91

Частина II

ФІЛОСОФСЬКІ, АКсіОЛОГІЧНІ, ПЕДАГОГІЧНІ ТА ПСИХОЛОГІЧНІ КОНТЕКСТИ ОСВІТИ

ІВАН ЗЯЗЮН	
Криза цінностей – катастрофа суспільств і держав	101
СЕМЕН ГОНЧАРЕНКО	
Про фундаментальні і прикладні педагогічні дослідження	113
БЕАТА ГОФРОН	
Від постмодерну до рефлексивного (другого, іншого) модерну	125
ЛДІЯ ХОМИЧ	
Наскрізнi цінності у змісті навчання і виховання майбутніх педагогів	139
ГАЛИНА ЛАКТІОНОВА	
Вплив сімейних цінностей на формування особистості	147
ОЛЕНА ІГНАТОВИЧ	
Інноваційна культура особистості як психологічна категорія	155
МОНІКА СУЛІК	
Життєві чинники учіння або біографічні мотиви здобуття освіти	163

ОЛЕНА ОТИЧ	
Аксіосфера гуманістичної педагогіки	173
НАТАЛІЯ АВШЕНЮК	
Європейські здобутки і перспективи інтернаціоналізації вищої педагогічної освіти	181
Частина III	
НЕПЕРЕРВНА ОСВІТА ДОРΟΣЛИХ	
СТЕФАН М. КВЯТКОВСЬКИЙ, ІРЕНЕУШ ВОЖНЯК	
Польські дескриптори рівнів професійної кваліфікації у контексті учіння протягом життя	193
ЛАРИСА ЛУК'ЯНОВА	
Освіта дорослих як соціокультурний інститут	207
ОЛЕНА ОГІЄНКО	
Сучасні тенденції розвитку європейської політики у галузі освіти дорослих ...	215
НАТАЛІЯ БІДЮК	
Організаційно-педагогічні умови професійної підготовки педагогічного персоналу в американській системі освіти дорослих	223
ТОМАШ ПРАУЗНЕР	
Сучасні мультимедійні засоби у неперервному навчанні	231
Частина IV	
ПРОФЕСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ – КОМПЕТЕНЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ	
ВАЛЕНТИНА РАДКЕВИЧ	
Розвиток енергоефективної компетентності виробничого персоналу підприємств	243
ЗБІГНСВ КРАМЕК, ГЕНРИК БЕДНАРЧИК	
Кваліфікаційні рамки як засіб визначення ефектів учіння	251
ЛІДІЯ ВЛОДАРСЬКА-ЗОЛА	
Вимоги до сучасних менеджерів	263
УРШУЛА НОВАЦЬКА	
Проблеми управління інтелектуальною власністю у вищих навчальних закладах	275
ЮЛАНТА ВІЛЬШ	
Комунікація учасників процесу праці з огляду на тип зворотного зв'язку між ними	285
Частина V	
ВЧИТЕЛЬ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ	
РИШАРД ПАЖЕЦЬКИЙ	
Професійні компетенції вчителів за умов істотних змін в освіті	299

СТАНІСЛАВА ДАНУТА ФРЕЙМАН	
Вчителі надгімназійних шкіл про заохочення учнів до вивчення курсу «основи підприємництва»	311
СВІТЛАНА СИСОЄВА	
Складові професійно-педагогічної освіти викладача вищої школи	321
ВЯЧЕСЛАВ БОРИСОВ, ЯНА БОБИЛЕВА	
Проблеми підготовки майбутніх учителів трудового навчання в педагогічній спадщині Д. Тхоржевського	329
БЕАТА ПТУЛА	
Ще раз про підготовку вчителів	339
ТЕТЯНА ІВАНОВА	
Лідерство як чинник становлення професійної культури сучасного педагога ..	347
ОЛЬГА ФЕДІЙ	
Використання засобів естетотерапії у професійній підготовці педагога ..	355
Частина VI	
НАРИСИ З ІСТОРІЇ ОСВІТИ	
КАЗІМЄЖ РЕНДЗІНСЬКИЙ	
Підготовка і вдосконалення українських вчителів серед воєнних біженців в Австрії та Чехії (1914–1918 рр.)	365
ОЛЕКСАНДР ЛАВРІНЕНКО	
Вплив католицького ордену єзуїтів на розвиток педагогічної майстерності у Львівській Братській Школі XVI–XVII ст.	379
МИРОСЛАВ ЛАПОТ	
Професійне навчання єврейських сиріт у Львові у міжвоєнний період	387
ІГОР КАНЬКОВСЬКИЙ	
Педагогічне проектування в історії педагогічної науки	399